

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Николай Кирилов Михайлов, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, ФЖМК,
по конкурса за доцент, обявен от СУ „Климент Охридски“ по професионално направление ПН 2.2. История и археология (Съвременна история: История на европейската интеграция), обявен в. ДВ, бр. 61/02.08.2022 г.

I. Обща характеристика на кандидатите и изискванията за конкурса.

За обявения конкурс единствен кандидат е гл. ас. д-р Борис Стоянов. Подадената от него документация за конкурса включва всички необходими материали, които са комплектовани и изключително коректно систематизирани в съответствие със ЗРАСРБ и Правилника за приложението му, както и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. След като прегледах информацията за изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“, представена от кандидата, установих, че по групи показатели (дисертационен труд; хабилитационен труд – монография; публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд; други публикации; цитирания и т.н.) кандидатът представя убедителни доказателства за събрани 450 точки при необходими 400 и покрива минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ., което го прави изцяло легитимен участник в конкурса.

Общо за участие в обявения конкурс д-р Стоянов е представил сериозна научна продукция, включваща една монография (хабилитационен труд) с изключително релевантна на обявения конкурс тематика, седем статии (една на английски език), както и единадесет студии, всички свързани с проблеми на съвременната история и със значими научни резултати, които не повтарят използваните за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ от страна на кандидата. Заедно с това д-р Стоянов е предоставил информация за много интензивна цялостна публикационна активност, включваща освен академични изяви в сборници и научна периодика чрез статии и студии на важни исторически и историко-политически теми от съвременната история, също така и съставителство на научни сборници, както и съавторство в написването на учебници и учебни помагала по история за различни нива на средното

образование (сложна задача, свързана с много добра ориентация в историческите събития и тяхното специфично представяне за определена ученическа аудитория). Не мога да не отбележа и аргументите за многобройните медийни изяви на кандидата в специализирани ТВ и радио предавания и подкасти, които е приложил, едно доказателство, че той е разпознаваем и търсен експерт със значимо социално присъствие, необходимо за ориентация на общественото мнение в преплетените ситуации на съвременната история. Заедно с това д-р Стоянов е предоставил данни за постижения в практическите измерения на своята изследователска и преподавателска дейност с историческата материя – лекции у нас и в чужбина, участие в историко-културни обществени прояви като специалист, в квалификационни курсове и др. Мога да заключа, че в приложената според изискванията документация, кандидатът д-р Стоянов очертава профила си на утвърден изследовател в областта на историческото познание, на ерудиран преподавател в областта на съвременната история и на задълбочен автор на академична продукция в различни жанрове на научния стил на представяне на изследователски резултати. Приемам еднозначно, че от тази гледна точка кандидатът д-р Борис Стоянов не само изпълнява, но и надвишава необходимите изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ според Правилника на СУ „Св. Кл. Охридски“ в желаното професионално направление.

II. Анализ на научните публикации на кандидата.

Прави впечатление, че тематиката на научните дирения на кандидата представя един изследовател и преподавател с широки и доказани интереси и научни постижения в областта на съвременната история и историографски изследвания. Основният хабилитационен труд, който е представен за участие в конкурса („Европа преди Европа: Проектите за Трета сила, Европейска федерация и Съединени европейски щати и тяхната съдба, 1945 – 1949 г.“ Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2022, ISBN 978-954-07-5559-5, 328 стр.) впечатлява със своя научен исторически подход, самостоятелни обобщения, коректни класификации и сравнения, както и детайлно познаване на изследователския проблем. Монографията е посветена на сложен, но и важен за съвременната история въпрос – този на формирането на Европа след края на Втората световна война в основни политически, социални, културни и икономически рамки и като поле на сблъсък, но и като проекти за обединение, чрез които се формира историческия процес на европейския континент. „Познаването на Европа преди Европа е най-добрият ориентир в разгадаването на парадокса, който в крайна сметка съчетава национална и наднационална власт в уникална за човешката история симбиоза“ („Европа

преди...“, с. 19), пише кандидатът още в началото на своето монографично изследване. То е и важен историографски принос за българското историческо знание, тъй като е систематично и цялостно проучване на проектите за обединение на Стария свят в периода 1945 – 1949 г. Този научен интерес на д-р Стоянов изисква сериозен аналитичен подход на изследване, който той демонстрира в монографията: отношението национално-наднационално, политическите противоречия между демократичните и тоталитарните държавни системи, европейските стремежи за запазване на идентичност пред новите „колоси“ САЩ и СССР, философско-историческо осмисляне на противоречията регионално-глобално, национално-общоевропейско. „Британските и френските политици и дипломати осъзнават ползите от европейския проект – в национален и в регионален план, но все още трудно намират и отстояват пресечната му точка с краткосрочните национални интереси“ („Европа преди...“, с. 82). Изследването е подчинено на основния научен замисъл на автора – да открие политическа логика и обоснован рационален политически избор в историческото развитие на Европа и в проектите за нейното обединение. То е богато на данни, факти, исторически събития, сравнителни анализи, които д-р Стоянов използва, за да докаже своята научна визия и да даде историческо обяснение на изследвания период. Важни и приносни са разсъжденията на кандидата върху федералистката („обявява националния суверенитет за корен на всички беди“) и юнионистка („европейският проект не носи революционна промяна“) пропаганда за популяризиране на европейските идеи и насърчаване на по-близкото сътрудничество между континенталните демокрации. Монографичното изследване представя кандидата като изследовател на съвременната история, демонстриращ изключително висока теоретична компетентност по сложна тема, умеещ да формулира ясно научните проблеми и логически да обосновава и аргументира изводите си. В края на монографията са описани самостоятелни обобщения за детайлно проследената, анализирана и осмислена история на дейността на „шест правителства, които на континента, родил концепцията за свещения, ненакърним и неделим суверенитет, доброволно полагат основите на общност, основана на принципите и методите на наднационалната власт“ (с.267) като основополагащо събитие в най-новата европейска, а и световна история.

Темите за историческата перспектива за изграждането на Европа в политически, икономически и културен план след Втората световна война, сблъсъкът на различни идеологии и пропагандни послания, противостоянието между западните европейски демокрации и тоталитарните режими в източната част на континента, проблемите на

наднационалната власт, са в центъра на изследователския интерес на д-р Стоянов и в други публикации. Всички те са релевантни по проблематика на обявения конкурс и отново дават представа за един сериозен изследовател, постигнал зрялост в своите научни занимания, което се отразява положително на преподавателските му усилия- като ерудиция, широта на темите, детайлно и подробно познаване на предмета, аргументирана собствена позиция и не на последно място – изложение на сложни понятия, събития, взаимовръзки и тенденции на разбираем и дори увлекателен език в рамките на търсенето, установяването и тълкуването на историческите факти. Тъй като обемът на едно становище е ограничен, ще отбележа само няколко от представените научни публикации от страна на кандидата. В обемната си студия „Западна Европа на кръстопът. Проблеми и предизвикателства пред европейската интеграция през 80-те години на XX в.“ (В: Интеграция и дезинтеграция в Европа през 80-те години на XX век (съст. Искра Баева). София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2016), д-р Стоянов отново показва задълбочения си интерес към проблемите на европейската интеграция този път в друг исторически период. Студията представя и един умел историографски анализ, посветен на събитията на определения изследователски период, както и подреждане по историческа значимост на събитията в процеса на европейска интеграция и трудностите пред реализцията на техните цели, превръщането на „Малка Европа“ в значителен наднационален съюз с много важно присъствие в международния икономически и политически ред. Д-р Стоянов не просто излага факти, а анализира конкретно коренната промяна на европейския наднационален проект и неговите социални преобразователни функции. „Продължава разширяването на единството, с което се засилва паневропейската идентичност на Общия пазар и се поставя началото на преодоляване на социалните и стопанските различия между Севера и Юга“ (Западна Европа на...с.97). Д-р Стоянов защитава с научни аргументи своята позиция за обединена Европа като проект, който носи исторически предимства пред онези, които схващаха Стария континент като поле на разделение и противопоставяне. Тук е мястото да отбележа изключително високата библиографска осведоменост на кандидата в областта на историята, икономиката, политическия процес, междудържавните отношения и националните политики и лидери на европейските страни, стремящи се към интеграция. Това се отнася не само за конкретната студия, а изобщо за цялостната публикационна активност на кандидата.

III. Научни приноси. Преподавателска работа и лични впечатления.

На първо място тук искам да отбележа приложената справка за цитирания, която показва образа на изследовател, който е разпознаваем в научната и академична общност на хуманитарното и социално знание, чийто научни изследвания намират значим отзвук в нея чрез позоваване на неговите трудове и идеи. Приемам самооценката за научните приноси (Т. 14 Самооценка за оригиналните научни приноси) на кандидата като обективно изложение на неговите изследователски постижения. Бих си позволил да посоча в тях на първо място стремежа към систематичност и изчерпателност чрез изследване на субектите на историческа промяна в един решителен период от историята на Стария континент. Със сигурност освен, че обогатява теоретичните познания за историческия период, този принос е в областта на фундаменталните исторически изследвания. Приносно е и усилието на кандидата да разшири познанията и да даде аргументирана интерпретация за широк кръг от политически, икономически и социални действия, разкриващи историческата логика на европейския интеграционен процес след Втората световна война, процес, чийто последствия имат влияние и върху нашето съвремие. На трето място като приноси бих определил еднозначно научните усилия на кандидата за работа върху въпроси с концептуално значение чрез анализ на исторически факти – върху понятия като регионално, национално, наднационално, нация, държава, политическа интеграция, смисъл на историческия процес и изобщо на „понятието за история“ ако перифразираме Валтер Беньямин. Четвърто, безспорни са приносите на д-р Стоянов в областта на образованието и обучението по история в средното образование, където въз основа на своите изследвания и техните резултати, той предлага една нова, аргументирана и осъвременена интерпретация на историческата действителност, която играе важна роля и в оформянето на познавателните способности на учениците в областта на съвременната история, но и притежава важно социално значение за формиране на адекватно историческо съзнание у младите хора в страна – член на ЕС. И не на последно място – това са доказаните умения на д-р Стоянов на лектор в областта на историческото знание чрез медийни и културни изяви и събития, които оформят една нова, обективна и съобразена с фактите и тенденциите трактовка на исторически събития. Д-р Стоянов е ерудиран и опитен преподавател в различни специалности в областта на висшето образование, което е може би най-важния аргумент за приемане на кандидатурата му за академичната длъжност, за която кандидатства. Тъй като преподава и в специалност, за която имам преки наблюдения и съм запознат с впечатленията на студенти и колеги, мога да заявя, че той се ползва с авторитет на предпочитан лектор,

основан на знания, аргументи и на умения да общува със студентите като предизвиква интереса им към дисциплините, които води. Лично мога да потвърдя неговата ангажираност със студенти и колеги, активността му като изследовател, преподавател и ерудиран събеседник със студенти, колеги, изследователи, защитената му обективна позиция по важни теми от областта на историческата действителност, която дава отражение в нашето съвремие.

IV. Заключение.

Прегледът и анализа на публикационната, изследователска и преподавателска дейност на д-р Борис Стоянов, който извърших в рамките на това Становище, ми дава възможност да направя извода, че пред себе си имам кандидат с безспорни приноси в областта на развитието и разширяването на историческото знание в изследователското поле на съвременната история и европейската интеграция, личност с доказани качества за организиране на учебната дейност в преподаването на дисциплини, свързани с този важен период, разпознаваем с изследователския си подход учен с активна позиция и разнообразни дейности по утвърждаването на историческия метод в осмислянето на реалната съвременна социална и политическа ситуация. Смятам, че представените доказателства за цялостно изпълнение на критериите за хабилитация на Закона и на Правилника за прилагането му на СУ от страна на кандидата са безспорни и формално и в съдържателен план. Еднозначно приемам, че кандидатурата на гл.ас. д-р Борис Стоянов **изцяло покрива изискванията за академичната длъжност „доцент“** по професионално направление ПН 2.2. История и археология (Съвременна история: История на европейската интеграция) и **давам своето изцяло положително становище** за нея.

20.11.2022 г.

Изготвил:



проф. д-р Николай Михайлов